

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет
Центр українознавства

Українознавчий альманах

Випуск 30

Київ 2022

Українознавчий альманах. Випуск 30. К.: «Міленіум», 2022. 148 с.

ISSN 2520-2626

DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2022.30>

Випуск присвячено найактуальнішому для українства та світу дослідженню реалій, проблем та перспектив війни путінської росії проти України. На сторінках цього тематичного випуску розглядаються наступні проблеми: агресія неоімперії кремля проти незалежної України у світовому та українському науковому дискурсі; ідеологія путінізму та рашизму; політичні та ментальні засади російського імперіалізму; етапи новітньої російсько-української війни; чинники української перемоги; ЗСУ як головний чинник перемоги України в російсько-українській війні; консолідація українського суспільства задля перемоги України у війні; підтримка України міжнародним співтовариством: проблеми та досягнення; гендерна специфіка цієї війни; волонтерський рух у боротьбі українців проти російського агресора; національні меншини та переселенці в умовах війни; герої та антигерої сучасної української нації тощо.

Для науковців, викладачів, студентів.

Головний редактор

С.В. Руденко, д-р філос. н., проф.

Упорядниці

Ірина Грабовська, канд. філос. н., Світлана Кагамлик, д-р. іст. н.,
Катерина Кобченко, канд. іст. н., Людмила Сорочук, канд. філол. н.

Редакційна колегія

Т.І. Власова, д-р філос. н., проф.; І.М. Грабовська, канд. філос. н., ст. наук. співр.;
С.Р. Кагамлик, д-р. іст. н., ст. наук. співр.; О.Р. Кісь, д-р іст. н., ст. наук. співр.; Р.М. Конта,
д-р іст. н., проф.; М.І. Обушний, д-р політ. н., проф.; С.В. Сторожук, д-р філос. н., проф.;
А.М. Тормахова, канд. іст. н., доц.; М.І. Хилько, д-р філос. н., проф.; К.С. Шевчук, д-р
філос.н., проф.; Роман Сапенко, д-р філософії (габілітований), проф. (м. Зелена Гура,
Республіка Польща); Кармен Шайде, д-р історії (габілітований), доцент (м. Берн,
Швейцарія).

Затверджено Вченою радою філософського факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Протокол №4 від 31 жовтня 2022 року).

Зареєстровано Міністерством юстиції України
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ No 24897-14837P від 17.06.2021

Видання індексується Google Scholar та Index Copernicus International.

Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України «Українознавчий альманах» визнано фаховим виданням з філософських наук (наказ No 886 від 02 липня 2020 р.) та історичних наук (наказ No 1471 від 26 листопада 2020 р.) у категорії "Б".

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2022
© Центр українознавства, 2022
© Міленіум, 2022

Ukrainoznavchyi Almanakh (Almanac of Ukrainian Studies). Issue 30. Kyiv: "Milenium", 2022. 148 p.

ISSN 2520-2626

DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2022.30>

The general theme of this issue is the most actual field of the research for Ukraine and all the world nowadays - the problems and prospects of the putinistic Russia war against Ukraine. The following problems are under research on the pages of this issue: the aggression of the neo-imperial kremlin against the independent Ukraine represented in the world and the Ukrainian scientific discourse, the ideology of the putinism and the russiasm, the political and mental principles of the russian imperialism, the stages of the current Russian - Ukrainian war, factors of the Ukrainian victory, the military forces of Ukraine as the main factor of the victory, consolidation of the Ukrainian society in the struggle for the victory, the international support for the Ukraine in the current war actions, the war gender specific features, problems and achievements, the volunteer movement, national minorities and expatriates under the war conditions, the heroes and anti-heroes of the contemporary Ukrainian nation.

For scientists, lecturers and students.

Chef Editor

S.V. Rudenko, Full Professor, Dr. Habil

Editors of the issue

Iryna Grabovska, PhD; Svitlana Kahamlyk, Dr. Habil;

Kateryna Kobchenko, PhD, Liudmyla Sorochnik, PhD

Editorial Board

T.I. Vlasova, Full Professor, Dr. Habil.; I.M. Grabovska, Senior Research Fellow, PhD; S.R. Kahamlyk, Senior Research Fellow, Dr. Habil.; O.R. Kis, Senior Research Fellow, Dr. Habil.; R.M. Konta, Full Professor, Dr. Habil.; M.I. Obushnyi, Full Professor, Dr. Habil.; S.V. Storozhuk, Full Professor, Dr. Habil.; A.M. Tormakhova, Associate Professor, PhD.; M.I. Khylo, Full Professor, Dr. Habil.; K.S. Shevchuk, Full Professor, Dr. Habil.; Roman Sapenko, Full Professor, Dr. Habil. (Zelona Gora, Poland); Carmen Scheide, Professor, Dr. Habil. (Bern, Switzerland).

Approved by the Academic Council of the Faculty of Philosophy,
National Taras Shevchenko University of Kyiv
(Protocol No4 from 31 October, 2022)

Certificate of state registration KB № 24897-14837 P from 17.06.2021
The publication is indexed by Google Scholar and Index Copernicus.

By the decision of the Certification Board of the Ministry of Education and Science of Ukraine Almanac of Ukrainian Studies is included to the List of professional publications of Ukraine in category "B" in philosophical sciences (order No 886 from July 2, 2020) and historical sciences (order No 1471 from November 26, 2020).

© Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2022

© Center of Ukrainian Studies, 2022

© Milenium, 2022

ЗМІСТ

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ	
Безсмертна Наталія ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	8
Бойко Світлана ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	17
Букрєєва Ірина, Афанасьєва Людмила, Глебова Наталя, Глинська Людмила, Семікін Михайло ПОЛІТИЧНІ ТА МЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ	22
Грабовська Ірина ЖІНОЧЕ «ОБЛИЧЧЯ» ВІЙНИ УКРАЇНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО АГРЕСОРА	29
Грабовський Сергій ПРОБЛЕМА МОЖЛИВОСТІ ДІАЛОГУ І ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ З «РУССКИМ МИРОМ»	35
Даниленко Сергій, Авер'янова Ніна, Воропасва Тетяна, Дроботенко Микола СТРАТЕГІЯ «РОЗУМНОЇ СИЛИ» ЯК КЛЮЧОВА ПЕРЕДУМОВА ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ НЕОІМПЕРСЬКІЙ ВІЙНІ	43
Денисюк Сергій УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ КУЛЬТУРНІ ВЗАЄМИНИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ЮРІЯ ШЕВЕЛЬОВА	54
Дзира Олеся ВІЙНА З УКРАЇНСЬКОЮ КНИГОЮ: РАДЯНСЬКІ ЧАСИ ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ	59
Іванець Андрій ПЕРШИЙ У КРИМУ ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ЖЕРТВАМ ГОЛОДОМОРУ: ВІД ІДЕЇ ДО МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ У СІМФЕРОПОЛІ	65
Кагамлик Світлана, Обушний Микола ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПОЛЮСИ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ВИБОРУ	74
Комар Олена SOFT POWER І ПРОПАГАНДА У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ЕПІСТЕМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ	82

Кондур Земфіра, Афанасьєва Людмила, Букрєєва Ірина, Глебова Наталя, Глинська Людмила, Фалько Наталя	89
РЕГІОНАЛЬНІ ПРАКТИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОЄКТНИЙ ДОСВІД	
Марківська Людмила, Сірук Наталія	96
НАРАТИВИ «НЕКОНВЕНЦІЙНОЇ» ВІЙНИ СУЧАСНОЇ МОСКОВІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	
Мотенко Ярослав, Шишкіна Євгенія	102
КОНЦЕПЦІЯ «ГОМО СОВЕТІКУС» О.О. ЗІНОВ'ЄВА ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА Z-ІДЕОЛОГІЇ	
Сморжевська Оксана	108
МІФОЛОГІЯ ВІЙНИ: МИСТЕЦЬКІ ОБРАЗИ ТА СМИСЛИ	
Стребкова Юлія, Чжань На	114
АНАЛІЗ ВІЗУАЛЬНИХ ОБРАЗІВ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВИХ У КИТАЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ 2020 – ПОЧАТКУ 2022 РОКІВ	
Тально Тетяна, Грабовська Ірина, Кагамлик Світлана, Аташкаде Руслана	120
ПРОЯВ АНТИТОТАЛІТАРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ У РЕЛІГІЙНОМУ ЖИТТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ НЕОРЕЛІГІЙНОГО РУХУ ФАЛУНЬГУН)	
Фігурний Юрій, Шакурова Ольга	127
ПОВНОМАСШТАБНА АГРЕСІЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СУЧАСНИХ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ	
Цимбал Тетяна	136
ШЛЯХЕТНІСТЬ І ВІЙНА: ПОСТАВАННЯ СУБ'ЄКТА ГЕРОЇЧНОЇ ДІЇ	
РЕЦЕНЗІЇ	
Шамсутдинова-Лебедюк Тетяна	143
НОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ З МИНУЛОГО УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ (Рецензія на колективну монографію: І. Грабовська, С. Грабовський, В. Крисаченко, К. Настояща, Л. Чупрій «Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР» / За наук. ред. канд. філос. н., доц. К. Настоящої. Тернопіль: Вид-во «Крок», 2022. 229 с.).	

CONTENT

RUSSIA'S WAR AGAINST UKRAINE: REALITIES, PROBLEMS, PROSPECTS	
Bezsmertna Natalia THE FUNCTIONING OF THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE CONDITIONS OF FULL-SCALE AGGRESSION BY RUSSIA AGAINST UKRAINE	8
Boiko Svitlana FORMATION OF THENATIONAL IDENTITY OFUKRAINIAN YOUTH DIN THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	17
Bukrieieva Iryna, Afanasieva Lyudmila, Hlebova Natalia, Glyns'ka Lyudmila, Semikin Mykhailo POLITICAL AND MENTAL FOUNDATIONS OF RUSSIAN IMPERIALISM	22
Grabovska Iryna THE FEMALE "FACE" OF UKRAINE'S WAR AGAINST THE RUSSIAN AGGRESSOR	29
Hrabovsky Serhiy PROBLEM OF THE POSSIBILITY OF DIALOGUE AND MUTUAL UNDERSTANDING WITH THE "RUSSIAN WORLD"	35
Danylenko Serhiy, Averianova Nina, Voropayeva Tetiana, Drobotenko Mykola THE STRATEGY OF "SMART POWER"AS A KEY PREREQUISITE FOR UKRAINE'S VICTORY IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN NEO-IMPERIAL WAR	43
Denysiuk Serhiy UKRAINIAN-RUSSIAN CULTURAL RELATIONS IN THE RESEARCH OF YURII SHEVELOV	54
Dzyra Olesia THE WAR WITH THE UKRAINIAN BOOK: SOVIET TIMES AND MODERN REALITIES	59
Ivanets Andriy THE FIRST MEMORIAL SIGN TO THE VICTIMS OF THE HOLODOMOR IN CRIMEA: FROM IDEA TO PLACE OF MEMORYIN SIMFEROPOL	65
Kahamlyk Svitlana, Obushnyi Mykola THE ORTHODOX CHURCH IN UKRAINE IN CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: POLES OF CIVILIZATIONAL CHOICE	74
Komar Olena SOFT POWERAND PROPAGANDA IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: EPISTEMOLOGICAL ANALYSIS	82
Kondur Zemfira, Afanasieva Lyudmila, Bukrieieva Iryna, Hlebova Natalia, Falko Natalia REGIONAL PRACTICES AND MECHANISMS OF RESOLVING THE PROBLEMSOF NATIONAL MINORITIES IN THE CONDITIONS OF WAR:PROJECT EXPERIENCE	89

Markivska Liudmyla, Siruk Natalia NARRATIVES OF "UNCONVENTIONAL" WAR OF MODERN MOSCOW AGAINST UKRAINE	96
Motenko Yaroslav, Shyshkina Yevheniia CONCEPT OF "HOMO SOVETICUS" BY O.O. ZINOVIEV AS A COMPONENT OF Z-IDEOLOGY	102
Smorzhevskia Oksana THE MYTHOLOGY OF WAR: ARTISTIC IMAGES AND MEANINGS	108
Strebkova Julia, Zhan Na ANALYSIS OF VISUAL IMAGES OF WOMEN IN THE MILITARYIN CHINESE AND UKRAINIAN ONLINE MEDIAIN THE YEARS 2020 - EARLY 2022	114
TalkoTetiana, Grabovska Iryna, Kahamlyk Svitlana, Atashkadeh Ruslana THE MANIFESTATION OF ANTI-TOTALITARIAN TENDENCIES IN THE RELIGIOUS LIFE OF MODERN UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF THE NEO- RELIGIOUS MOVEMENT FALUN GONG)	120
Fihurnyi Yuriy, Shakurova Olha FULL-SCALE AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE IN THE NATIONAL SCIENTIFIC DISCOURSE: SOCIOLOGICAL DIMENSION OF MODERN ETHNO-CULTURAL PROCESSES	127
Tsymbol Tetiana NOBILITY AND WAR:THE FORMATION OF THE SUBJECT OF HEROIC ACTION	136
REVIEWS	
Shamsutdynova-Lebedyuk Tetyana NEW RESEARCH BASED ON THE PAST UKRAINIAN PHILOSOPHY AND SOCIOLOGY (<i>Review of the collective monograph: I. Grabovska, S. Grabovsky, V. Krysachenko, K. Nastoyascha, L. Chupriy "Latent West-European Discourses in Ukrainian Philosophy and Sociology in the age of the URSR" / Ed. K. Nastoyascha. Ternopil: "Krok", 2022. 229 p.).</i>	143

РЕЦЕНЗІЇ

DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2022.30.20>
УДК 1+316](477):001.8(4-15)

Тетяна ШАМСУТДИНОВА-ЛЕБЕДЮК

кандидат філософських наук, доцент,
професор кафедри філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет

ORCID: 0000-0001-9288-7005

Email: ta.sha@ukr.net

НОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ З МИНУЛОГО УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

(Рецензія на колективну монографію: І. Грабовська, С. Грабовський, В. Крисаченко, К. Настояща, Л. Чупрій «Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР» / За наук. ред. канд. філос. н., доц. К. Настоящої. Тернопіль: Вид-во «Крок», 2022. 229 с.).

Анотація. Аналізується сутність та позитивні складові дослідження колективу авторів (І.Грабовської, С. Грабовського, В. Крисаченка, К. Настоящої, Л. Чупрія), представленого у вигляді монографії «Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР». Дана робота є найновішим дослідженням в галузі вітчизняної філософії та соціології доби УРСР, яке побачило світ у 2022 р. Робота заслуговує на увагу науковців, викладачів, студентів, особливо гуманітаріїв та широкого кола читачів, зацікавлених українознавчою проблематикою.

Ключові слова: колективна монографія, філософія, соціологія, доба УРСР, західноєвропейські дискурси, латентні впливи.

Tetyana SHAMSUTDYNOVA-LEBEDYUK

Ph.D.in Philosophy
Associated Professor, Department of Philosophy
Rivne State Humanitarian University

NEW RESEARCH FROM THE PAST UKRAINIAN PHILOSOPHY AND SOCIOLOGY

(Review of the collective monograph: I. Grabovska, S. Grabovsky, V. Krysachenko, K. Nastoyascha, L. Chupriy "Latent West-European Discourses in Ukrainian Philosophy and Sociology in the age of the URSR" / Ed. K. Nastoyascha. Ternopil: "Krok", 2022. 229 p.).

Abstract. The essence and positive components of the research of the team of authors (I. Grabovska, S. Grabovsky, V. Krysachenko, K. Nastoyascha, L. Chupriy), presented in the form of a monograph "Latent Western European Discourses in Ukrainian Philosophy and Sociology of the Ukrainian SSR", are analyzed. This work is the latest research in the field of national philosophy and sociology of the Ukrainian SSR era, which was published in 2022. The work deserves the attention of scientists, teachers, students, especially humanities and a wide range of readers interested in Ukrainian studies..

Keywords: Collective Monograph, Philosophy, Sociology, Soviet Age, Western European Discourses, Latent Impact.

Збройна агресія путінської росії проти України, яка 24 лютого 2022 р. вступила у конвенціональну фазу, поставила українську націю та державу перед цілою низкою найскладніших викликів, від адекватної відповіді на які сьогодні напряму залежить не лише перемога, але і виживання української спільноти.

Серед таких викликів не останнє місце займає здатність нації на зорганізовану повсякденну працю на усіх ділянках життєдіяльності соціуму. У тому числі і в науковому сегменті. Оскільки ця війна носить гібридний характер, і протистояння путінізму, рашизму та ідеології «руського мира» є одним із

невід'ємних складників успішної боротьби проти агресора, а не лише збройний спротив ворогові (хоча доля перемоги вирішується в основному на полі бою ЗСУ з рашистськими ордами), то й соціогуманітаристика України як сфера наукової діяльності повинна ефективно функціонувати, створюючи ідейні та ідеологічні підстави для майбутньої перемоги у війні проти російського тоталітаризму [Див. детальніше про це: 3; 4; 7; 8; 10].

Тому сьогодні для української гуманітаристики особливо важливо продовжувати якісні дослідження з українознавчої проблематики, новим якісним поштовхом до яких стала Революція Гідності в Україні [Див., зокрема: 2].

Однією з таких нових розвідок є колективна монографія «Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР» [6], яка побачила світ вже у цьому буремному 2022 р. Авторський колектив у складі. Грабовської, С. Грабовського, В. Крисаченка, К. Настоящої, Л. Чупрія, провів роботу по мало дослідженій в українському філософському дискурсі проблематиці, а саме, по з'ясуванню способів і методів впливу на філософію та соціологію епохи УРСР західноєвропейських філософських ідей, концепцій, методологій та способів їх адаптування до інтелектуального гуманітарного дискурсу тієї доби. Варто погодитись з авторами монографії у тому, що «...минуле забувати за всіх обставин не можна, бо воно помститься за це. Слід пам'ятати, що 60-80 роки ХХ сторіччя стали не лише добою завершення «відлиги» та настання застійного «розвиненого соціалізму» і спроб перебудови – це була епоха українських шістдесятників, мислителів і поетів, епоха Самвидаву, філософських розмов «на кухні» про шляхи відродження української нації, про збереження традицій і розвиток культури (і, звісно, зусиль задля такого розвитку), про особливості української філософії та національного світосприйняття. Часом це проривалося, здебільшого у завуальованій формі, на рівні аллюзій, у статті та монографії, видані в УРСР. А ще ж були видання українських авторів – здебільшого репресованих тим чи іншим способом – за кордоном, в яких розставлялися крапки над «і» й аналізувалися реальні проблеми минулого, сьогодення та майбутнього і які різними нелегальними шляхами потрапляли до українського читача» [6, с. 5].

Старше покоління викладачів філософії та соціології, а також представників академічної гуманітаристики ще добре пам'ятає той час, коли розшукувались тексти заборонених в СРСР західних інтелектуалів, прослуховувались таємно вночі передачі радіо «Свобода» та «Голосу Америки» з соціогуманітарних питань зокрема, активно читались тексти під загальною назвою «критика буржуазних теорій» з метою ознайомлення з найновішими досягненнями західної філософської та ширше – гуманітарної думки загалом. Адже, як справедливо зауважують автори монографії, наприклад, щодо

соціології, «складнощі з вивченням історії соціології радянського періоду пояснюються передусім пануванням комуністичної ідеології, згідно з якою Радянський Союз вважався досконалим зразком справедливої держави робітників і селян, що не потребує жодних змін та відповідних досліджень, а усі спроби вивчення й аналізу соціальних процесів розглядалися як небезпечний виклик сталим ідеологічним і політичним нормам, тому навіть вживання в наукових колах самого слова «соціологія», чи згадка про це в книгах, підручниках, статтях, чи публічних виступах вважалися майже неприйнятним» [6, с. 26]. Не випадково соціологічна наука ще і до цього часу залишається чи не найслабкішою ланкою української соціогуманітаристики. Одна з дослідниць авторського колективу монографії «Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР» Катерина Настояща у статті «Українська соціологія часів перебудови: реконструкція процесів відновлення» справедливо зазначає, що наслідком того, що українська соціологічна наука існувала як невід'ємна частина саме советської соціології стало нерозуміння українським суспільством і сьогодні цієї науки. «Так, брак об'єктивної інформації про реальні можливості соціологічної науки, необізнаність населення про цінність соціологічних знань (у тому числі на прикладі зарубіжного досвіду розвинених країн) призвели до викривленого сприйняття широким загалом самого поняття «соціологія», виникнення поширеного стереотипного уявлення про соціологію як інструмент опитування громадської думки з тих чи інших проблем» [9, с. 181]. І не більше того. Є доконаним той факт, що соціологія советської доби як галузь наукового знання та навчальна дисципліна значно відставала навіть від філософії епохи УРСР. Назва розділу «Соціологія в Україні за радянських часів: існування всупереч можливостям» точно відображає реальний стан речей.

Автори монографічного дослідження піднімають ще чимало актуальних проблем. Цікавою, на нашу думку, є розвідка з приводу «проникнення» ідей психоаналізу в філософські дослідження науковців пізньосовєтського періоду історичного розвитку УРСР на прикладі низки праць професорки Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка Л.Т. Левчук [Див.: 5; 6, с. 48-59]. Дослідники справедливо зазначають, що «серед літератури 1960-80-х рр., присвяченої критиці буржуазних теорій, існувала велика різниця за рівнем добросовісності та фаховості автора-критика, а також у відповідності текстів останнім партійним директивам. Були роботи «кондові», відверто поверхові, проте наповнені «натхненною» лайкою на адресу «загниваючого», «розбещеного» Заходу і «вмираючого» капіталізму. Але були і такі, що навіть сьогодні не втратили певної професійної вартості та когнітивної цінності. Завданням ...монографічного дослідження є не критика існуючої «критики буржуазних теорій» доби УРСР, а, найперше, виявлення у роботах із вказаного спрямування ті

позитивні моменти, які в прихованому чи напівприхованому вигляді «входили» у філософський дискурс України та більш широко – проникали у масову свідомість суспільства соціалістичної доби. Серед останніх можна назвати книжку Лариси Левчук...»[6, с.49].

На окрему увагу заслуговують і роздуми авторів монографії щодо часу існування/неіснування справжньої філософської думки на теренах СРСР у різночасових проміжках. Заміна філософської рефлексії ідеологічними низько якісними симулякрами сталінської доби не можна вважати філософією. «...філософія, яка «загубила» людину, не могла віднайти її навіть там, де саме людина була в фокусі світорозуміння... Сталінізований діамат – це філософія не людини, а її гносеологічної проекції» [1, с. 145], – охарактеризував сутність сталінізованого марксизму український філософ В. Білодід. З таким висновком важко не погодитись.

Таким чином, авторський колектив монографічного дослідження «Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР» зробив спробу «...зазирнути за лаштунки «прийнятої за умовчанням» картини інтелектуального життя радянського соціуму, показати те, яким чином відбувався пошук світоглядних орієнтирів і дороговказів у майбутнє за умов тоталітарного режиму, виокремити сюжети, пов'язані з освоєнням у «пізній» УРСР здобутків європейського філософського дискурсу та формуванням у шатах діалектичного матеріалізму принципово інших ідейних течій – як їх назвали напівсерйозно ще в 1960-х, «червоного позитивізму» та «червоного екзистенціалізму». А поза сферою легальної філософії в УРСР були мислителі, які імплементували західні здобутки без означення «червоний». В сумі йшлося про імпліцитну концептуалізацію різних аспектів української ідеї на ґрунті українського буття, що торкається не лише філософії, а й соціології – пластів гуманітаристики, які є фарватерами наукової соціогуманітарної думки» [6, с.7]. Запропонована спроба може вважатися цілком вдалою.

1. Білодід В.Д. Сталін і академічна філософія в Україні. К.: Стилос, 2011. 208 с.

2. Грабовська І. Євроволуція як Револуція Гідності в контексті цивілізаційної проблематики. *Філософські студії*, № 6. 2014. С. 39–45.

3. Грабовська І. Путінізм як конфліктогенний фактор світового значення та українська специфіка його проявів. *Українознавчий альманах*, №24, 2019. С.111–115.

4. Грабовська І. Пошуки шляхів та методів протистояння путінізмові: українські реалії. *Українознавчий альманах*. Випуск 26, 2020. С.45–51.

5. Грабовська І., Грабовський С. Специфіка критики буржуазних теорій у філософії доби «пізньої»

УРСР (на прикладі праць Лариси Левчук). *Українознавство*. 2(79). 2021. С.152–164.

6. Грабовська І.М., Грабовський С.І., Крисаченко В.С., Настояща К.В., Чупрій Л.В. Латентні західноєвропейські дискурси в українській філософії та соціології доби УРСР / За наук. ред. канд. філос. н., доц. К. Настоящої. Тернопіль: Вид-во «Крок», 2022. 229 с.

7. Грабовська І., Талько Т. Путінізм та його ідеологічні засади як проблема сучасного теоретичного дискурсу в соціогуманітаристиці. *Українознавчий альманах*. Випуск 25, 2019. С. 49–54.

8. Конфліктизація культурно-історичного простору українства в умовах сучасних загроз: монографія / За загальн. ред. М.І. Обушного, відп. ред. І.М. Грабовська. К: Міленіум, 2021. 266 с.

9. Настояща Катерина. Українська соціологія часів перебудови: реконструкція процесів відновлення. *Українознавство*, №4(81), 2021. С. 181–192.

10. Талько Т. Найактуальніша проблема сучасного українознавства. *Українознавчий альманах*. Випуск 24, 2019. С. 154–157.

References

1. Bilodid V.D. (2011). *Stalin i akademichna filosofiya v Ukraini* [Stalin and academic philosophy in Ukraine]. K.: Sty'los. 208 p. (in Ukrainian).

2. Grabovs'ka I. (2014). *Yevrorevolyuciya yak Revolyuciya Gidnosti v konteksti cy'vilizacijnoyi problematy'ky* [Eurorevolution as a Revolution of Dignity in the context of civilization's studies]. *Filosofs'ki studiyi*. # 6. P. 39–45 (in Ukrainian).

3. Grabovs'ka I. (2019). *Putinizm yak konfliktogennyj faktor svitovogo znachennya ta ukrayins'ka specy'fika jogo proyaviv* [Putinism as a conflicting factor on the world level and the Ukrainian specificity of its manifestations]. *Ukrayinoznavchyj al'manax*. Vy'pusk 24. 114–118 (in Ukrainian).

4. Grabovs'ka I. (2020). *Poshuky shlyaxiv ta metodiv proty'stoyannya putinizmovi: ukrayins'ki realiyi* [The search for ways and methods of resisting Putinism: Ukrainian realities]. *Ukrayinoznavchyj al'manax*. Vy'pusk 26, 2020. P. 45–51 (in Ukrainian).

5. Grabovs'ka I., Grabovs'kyj S. (2021). *Specy'fika kry'ty'ky burzhuzny'x teorij u filosofi doby' «pizn'oyi» URSR (na pry'kladi prac' Lary'sy Levchuk)* [The specificity of the criticism of bourgeois theories in the philosophy of the "late" Ukrainian SSR era (on the example of the works of Larisa Levchuk)]. *Ukrayinoznavstvo*. 2(79). P. 152–164 (in Ukrainian).

6. Grabovs'ka I., Grabovs'kyj S., Kry'sachenko V., Nastoyashha K., Chuprij L. (2022). *Latentni zaxidnoyevropejs'ki dy'skursy v ukrayins'kij filosofi ta sociologiyi doby' URSR* [Latent Western European discourses in Ukrainian philosophy and sociology in the time of the USSR] / Za nauk. red. kand. filos. n., docz. K. Nastoyashhoyi. Ternopil': Vy'd-vo «Krok». 229 p. (in Ukrainian).

7. Grabovs`ka I., Tal`ko T. (2019). *Putinizm ta jogo ideologichni zasady` yak problema suchasnogo teorety`chnogo dy`skursu v sociogumitary`sty`ci* [Putinism and its ideological foundations as a problem of modern theoretical discourse in social studies and humanities]. *Ukrayinoznavchy`j al`manax*. Vy`pusk 25. P. 49–54 (in Ukrainian).

8. *Konflikty`zaciya kul`turno-istory`chnogo prostoru ukrayinstva v umovax suchasny`x zagroz: monografiya* [Conflictization of the cultural-and-historical space of Ukrainians in the conditions of modern threats: monograph] / Za zagal`n. red. M.I. Obushnogo, vidp. red. I.M. Grabovs`ka. (2021). K: Milenium. 266 p. (in Ukrainian).

9. Nastoyashha Katery`na (2021). *Ukrayins`ka sociologiya chasiv perebudovy`: rekonstrukciya procesiv vidnovlennya* [Ukrainian sociology of the times of perestroika: reconstruction of recovery processes]. *Ukrayinoznavstvo*, #4(81). P. 181–192 (in Ukrainian).

10. Tal`ko T. (2019). *Najaktual`nisha problema suchasnogo ukrayinoznavstva* [The most actual problem of modern Ukrainian studies]. *Ukrayinoznavchy`j al`manax*. Vy`pusk 24. P. 154–157 (in Ukrainian).